

کریدور برق شمال-جنوب؛ فرصتی دیگر برای تهران و باکو

ایران به عنوان یکی از بازیگران اصلی در بازار انرژی غرب آسیا است. تهران به دنبال کار بر روی اجرای یک طرح جامع برای همگام‌سازی شبکه برق خود با کشورهای همسایه است.

آران نیوز؛ چند روز پس از امضای توافق نامه انتقال گاز ترکمنستان به آذربایجان از طریق خاک ایران، تهران تمایل خود را برای توسعه پروژه های اتصال برق با باکو و مسکو را نیز اعلام کرد. اعلام این اتصال برق حدوداً ۱۰ روز پس از امضای توافقنامه سه جانبه ایران با ترکمنستان و آذربایجان برای انتقال روزانه بین ۱.۵ تا ۲ میلیارد متر مکعب گاز ترکمنستان از طریق ایران به آذربایجان صورت گرفت که این کشور آن را از طریق خطوط گاز به بازارهای اروپا صادر می کند.

اتصال برق شبکه سه کشور

ایران به عنوان یکی از بازیگران اصلی در بازار انرژی غرب آسیا است. تهران به دنبال کار بر روی اجرای یک طرح جامع برای همگام سازی شبکه برق خود با کشورهای همسایه است. عراق اولین همسایه ای بود که شبکه برق سراسری آن به شبکه برق تهران در نوامبر ۲۰۱۹ متصل شد. در سپتامبر همان سال، رضا اردکانیان، وزیر وقت نیرو، اعلام کرد که وزارتخانه نیرو در حال اجرای یک پروژه تحقیقاتی برای همگام سازی شبکه های برق در ایران، آذربایجان و روسیه است. او اشاره کرد که دو مسیر ممکن برای اتصال شبکه برق روسیه و ایران وجود دارد که یکی از ارمنستان و گرجستان و دیگری از آذربایجان می گذرد.

بسیاری از کشورها از جمله ایران به دنبال افزایش همکاری در پروژه های اتصال برق با کشورهای همسایه هستند تا نیازهای خود را از تقاضای فزاینده انرژی تامین و مازاد تولید خود را صادر کنند. پروژه های اتصال برق یکی از مهمترین پروژه های انرژی است که همکاری های بین المللی و منطقه ای را به دلیل افزایش تقاضا برای انرژی در جهان تقویت می کند.

در این زمینه وزرای انرژی ایران، روسیه و آذربایجان بر ضرورت توسعه همکاری های منطقه ای در بخش انرژی تاکید کردند. این موضوع در جریان نشستی در دوحه، پایتخت قطر، در حاشیه اجلاس سران کشورهای صادرکننده گاز در روز سه شنبه صورت گرفت.

وزرای انرژی هر سه کشور (علی اکبر محرابیان، نیکلای شولگینوف و پرویز شهبازوف) بر توسعه همکاری های منطقه ای در زمینه اتصال برق و تأثیر چشمگیر آن بر امنیت انرژی و اقتصاد انرژی در منطقه تاکید کردند. در این میان، ایران روی ارتباط با روسیه و آذربایجان نه تنها در صادرات برق، بلکه در واردات آن حساب باز کرده است تا برای حل بحران هایی که گاهی اوقات با آن مواجه است، به ویژه در زمان های مختلف اوج بین سه کشور راه حل منطقه ای بیابند.

همانطور که اشاره شد، وزرای انرژی سه کشور در مورد پروژه همگام سازی و اتصال شبکه برق ایران، آذربایجان و روسیه گفتگو کردند و بر بهره برداری از این پروژه تاکید شد. محرابیان با اعلام آمادگی ایران برای حمایت و اجرای این پروژه، گفته بود که تهران با در اختیار گرفتن جایگاه برتر به عنوان قدرت اول منطقه در زمینه تاسیسات تولید برق، بستر انتقال و توزیع را داراست. یکی از اولویت های تهران در این پروژه گسترش تبادل برق نه تنها با کشورهای همسایه، بلکه با کشورهای منطقه به ویژه کشور بزرگی مانند روسیه است.

به باور کارشناسان دلیل اصلی و اقتصادی پروژه افزایش مبادلات برق ایران با روسیه و آذربایجان مربوط به زمان های مختلف پیک مصرف در این کشورها در تابستان و زمستان است که امکان افزایش انتقال برق را فراهم می کند. در همین راستا، وزیر انرژی روسیه نیز خواستار مطالعه بیشتر و رایزنی های دقیق برای مطالعات اقتصادی، فنی و زیست محیطی شد تا پس از اتمام پروژه مطالعاتی، طرح همگام سازی شبکه های برق سه کشور اجرا شود.

وزیر انرژی آذربایجان نیز با تایید حمایت کامل از این پروژه، آمادگی کشورش را برای سرمایه گذاری در ساخت تاسیسات مرتبط برای اجرای بهینه آن اعلام کرد.

آمارهای رسمی حکایت از موفقیت پروژه های انرژی تجدیدپذیر در آذربایجان با تولید سالانه حدود ۱۴۰۰۰۰ مگاوات را دارد. نیروگاه های بادی در سراسر آذربایجان، ۹۴ هزار و ۳۰۰ مگاوات ساعت انرژی الکتریکی و ۴۵.۸ هزار مگاوات ساعت برق از نیروگاه های خورشیدی تولید کردند. همچنین یکی از برنامه های باکو، ساخت نیروگاه برق آبی مشترک با ایران در «خداآفرین» و «قیزقلعه سی» در سال های پیش رو است.

جزئیات کریدور برق شمال-جنوب

روسیه، جمهوری آذربایجان و ایران توافقنامه ای را در مورد توسعه مشترک مطالعات امکان سنجی پروژه ایجاد کریدور برق شمال-جنوب بین سیستم های برق سه کشور امضا کردند. این توافقنامه توسط تولیدکننده برق دولتی آذربایجان Azerenerji، توانیر ایران و اپراتور سیستم روسیه و هلدینگ شبکه برق دولتی (Rosseti) امضا شد.

ایران و آذربایجان در سال ۲۰۱۵ تفاهم نامه ای را برای تبادل برق امضا کردند که براساس آن دو همسایه می توانند ۷۰۰ مگاوات برق را مبادله کنند. ظرفیت صادرات برق ایران به کشورهای همسایه تقریباً ۲۰۰۰ مگاوات است که عمده آن به کشورهای افغانستان، پاکستان و عراق می رسد.

همچنین، در حال حاضر آذربایجان تولید برق را افزایش داده، بنابراین کریدور انرژی شمال-جنوب فرصت آن برای افزایش صادرات غیرنفتی است. هم ایران و هم روسیه در فصول زمستان به حمل و نقل انرژی اضافی نیاز دارند، بنابراین همگام سازی شبکه و انتقال انرژی مازاد از آذربایجان به کشورهای همسایه هم از نظر تجاری و هم از نظر اقتصادی تأثیر مثبتی خواهد داشت. در واقع، پروژه شمال-جنوب امکان تامین برق به موقع را برای کشورهای منطقه را فراهم می کند.

نتیجه

با توجه به کمبود برق در ایران در فصل تابستان و وجود توافقنامه سه جانبه بین روسیه، ایران و جمهوری آذربایجان مبنی برای اتصال شبکه برق سه کشور برای تامین نیازها، حالا بهترین شرایط برای اجرای این توافق و افزایش همکاریهای اقتصادی است. البته ایران و آذربایجان در موضوع کریدور و راههای بین المللی تا حدودی تجربه موفق داشته و توانستند با در نظر گرفتن منافع دو کشور به موع مشترک برسند که تا حدودی تنش های سیاسی دو کشور را نیز از میان برداشت. اکنون نیز تهران و باکو میتوانند با بهره گیری از همان تجربه، این بار در بخش برق به همکاری اقتصادی ادامه دهند.

توحید ورستان - کارشناس مسائل اقتصادی قفقاز